

Vapautuksen saanti kertausharjoituksesta vaikeutuu

Puolustusvoimissa on ryhdytty toimenpiteisiin kertausharjoitusten suuren poistuman pienentämiseksi. Meilläkin Pohjois-Karjalassa esimerkiksi komppania-tasoisena harjoitukseen käskyn saaneista noin 30-40 prosenttia hakee vapautusta. Keskimäärin noin 15-20 prosenttia kunkin joukon henkilöstöstä on tuollaisen vapautuksen myös saanut. Pääesikunnan uudet ohjeet, jotka sisältävät linjaukset kertausharjoitusten vapautusanomusten käsittelyyn ja myöntämiseen, ovat astuneet voimaan 15.6.2010. Aikaisempia vapautusperusteita on karsittu niin, että tulevaisuudessa yhä harvempi saa vapautusta kertausharjoituksista. Tämä artikkeli ei mahdollista kaikkien asioiden yksityiskohtaista esille ottamista. Jos artikkeli aiheuttaa kysymyksiä, niihin vastataan mielellään aluetoimiston asiakaspalvelussa. Seuraavassa esitän kuitenkin muutaman keskeisen tiedon uusista ohjeista. Tässä yhteydessä korostan, että jokainen asevelvollisten kertausharjoitusvapautushakemus on aina yksilöllinen ja se myös sellaisena käsitellään.

Kertausharjoituksessa on kysymys asevelvollisuuteen liittyvän kansalaisvelvollisuuden täyttämisestä, joka vaikuttaa myös asevelvollisen muuhun ajankäyttöön. Tästä syystä on perusteltua, että harjoitukseen käskeminen tapahtuu noin 4-6 kuukautta ennen harjoituksen alkamista.

Menettely mahdollistaa asevelvolliselle riittävän valmistautumisen harjoitukseen ja muodostaa riittävän pitkän ajan elämäntilanteiden ja työasioiden järjestämiseksi harjoitukseen osallistumista varten. Koska kertausharjoitukset ovat lyhyitä, yleensä vain 5-7 vuorokauden mittaisia, harjoituksen aiheuttamien häiriöiden tulee olla merkittäviä, jotta vapautus voitaisiin myöntää. Pääperiaatteena pidetään sitä, että kertausharjoituksesta voidaan vapauttaa ainoastaan merkittävien asevelvollisuuslain määrittämien syiden perusteella. Kertausharjoitus muodostaa asevelvolliselle aina rasitteen, joka sinänsä ei ole peruste harjoituksesta vapauttamiselle.

Asevelvolliselle voidaan myöntää vapautus kertausharjoituksesta asevelvollisuuslain (1438/2007) 34 § 1 momentin perusteella neljässä (4) tapauksessa. 1) Ammatin ja elinkeinon harjoittaminen vapautusperusteena koskee jatkossa pääsääntöisesti vain yksityisyrittäjiä ja yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joiden yritys- tai elinkeinotoiminta on pienimuotoista. Tyypillisimpiä esimerkkejä ovat pienet perheytyökset tai 1-3 ammattihenkilön muodostamat rakennus- ja palvelualojen yritykset. Mahdollisen vapautuksen perusteena on tällöin henkilön merkitys ammatin tai elinkeinon harjoittamiselle ja sen jatkuvuudelle kokonaisuudessaan. Maatalousyrittäjien ammatin- tai elinkeinon harjoittamiseen liittyvien vapautushakemusten käsittelyssä otetaan huomioon tilan koko ja tilalla käytettävissä oleva työvoima sekä saatavissa oleva lomitus. Erityisenä syynä voidaan pitää harjoituksen ajoittumista kylvä- tai sadonkorjuuajakauna. Todettakoon, että poikkeusolojen maataloustuotannon ylläpitämisen perusteella on mahdollista hakea keskeisille maatalousyrittäjille asevelvollisuuslain 89 §:n mukainen henkilövaraamisen päätös (ELY-keskus hakee), jolloin tällaista asevelvollista ei käsketä

Maaliosastoon kuuluva Onttolan rajajääkäri puki ylleen taistelusimulaattoria vuoden 2009 kertausharjoituksessa Hiinvaarassa.

kertausharjoitukseen.

2) Työnantajan toiminnalle aiheutuvan haitan perusteella vapautuksen saavat lähinnä vain työpaikan avainhenkilöt ja hekin vain jos siitä aiheutuu työnantajan toiminnalle erityisen vakavaa haittaa tai vahinkoa. Haitat on esitettävä kirjallisesti (rahalaskelmiseen) anomuksen käsittelevälle aluetoimistolle.

Asevelvollisuuslain 34 §:n perusteella vapautusta harjoituksesta hakee asevelvollinen, ei työnantaja. Työnantajaperusteeseen viitattaessa asevelvolliselta edellytetään työnantajan kirjoittamaa selvitystä erityisen vakavan haitan aiheutumisesta.

Työnantajan selvityksestä tulee käydä ilmi ainakin seuraavat asiat:

1. Työntekijän tehtäväkuvaus ja asema organisaatiossa
2. Harjoituksen aikana työntekijän vastuulla olevat tehtävät
3. Yrityksen koko ja mahdollinen vuositulo
4. Työntekijän osallistumisen aiheuttama muutos yrityksen tulokseen, tai toimintaan
5. Miksi yrityksessä ei kyetä korvaamaan asevelvollisen työsuoritetta sisäisin sijaisuusjärjestelyin
6. Työntekijän mahdollinen avainhenkilöstästatus, koska se on myönnetty ja mihin se perustuu

7. Toimenpiteet, jotka työnantaja on tehnyt mahdollistaakseen työntekijän osallistumisen kertausharjoitukseen.

Annettavan selvityksen tulee olla työntekijään ja hänen tehtäviensä merkityksellisyyteen harjoitusajana keskeisesti liittyvä. Pelkkä yleisluontoinen viittaus erityisen vakavaan aiheutuvaan haittaan ei ole riittävä peruste vapautuksen myöntämiseksi.

3) Opiskelun aloittamiseen ja opintojen etenemiseen liittyvät perusteet ovat pääosin säilyneet entisinä. Niissäkin edellytetään kuitenkin aikaisempaa tarkempaa asian todentamista. Vapautushakemuksessa asevelvolliselta edellytetään oppilaitoksen antamaa allekirjoitettua todistusta henkilökohtaisesta läsnäolovelvoitteesta opiskelupaikkaa vastaanotettaessa, opintojakson tai kuulustelun pakollisuudesta tai sen suorittamisajankohdan muuttamiseen liittyvien järjestelyjen mahdottomuudesta.

Vedottaessa opinnäytetyön viimeistelyyn liittyvään syyhyyn, asevelvolliselta edellytetään työn ohjaajan kirjallisesti antamaa lausuntoa, josta työn vaihe ja harjoitukseen osallistumisen työn valmistumiselle aiheuttama merkittävä haitta käy yksilöidysti esille.

4) Asevelvollisen muun erityisen henkilökohtaisen syyn perusteella tehdyt vapautushakemukset käsitellään aina tapauskohtaisesti. Muina syinä voidaan pitää asioita, joiden katsotaan muodostavan asevelvollisen elämässä lain mainitsemiin yksilöityihin perusteisiin rinnastettavaa vakavaa haittaa.

Mahdollisia perusteita vapautuksen myöntämiseen ovat: omat häät, oman rekisteröidyn parisuhteen laillistamistilaisuus, jotka todennetaan todistuksella avioliiton, tai rekisteröidyn parisuhteen esteiden selvityksestä, perheenjäsenen tai lähiomaisen hautajaiset, jotka todennetaan kuolintodistuksen jäljennöksellä, osallistuminen kansainväliseen urheilutoimintaan tai muuhun merkittävään kansainväliseen kilpailutapahtumaan Suomen edustajana sekä pitkäaikainen, todistettavissa oleva asuminen ulkomailla.

Ulkomaan matka on vapautuksen peruste vain jos matka on maksettu todennettavasti ennen kuin kh-käskey on saatu. Esimerkiksi suku- tai perhejuhlat ja niihin osallistuminen eivät muodosta perustetta vapautuksen myöntämiseksi.

Näillä ohjeilla Pohjois-Karjalan Aluetoimisto, muiden aluetoimistojen joukossa, käsittelee jatkossa reserviläisiltä tulevat anomukset. Suosittelem kuitenkin, että reserviläisen kannattaa kaikissa epäselvissä tapauksissa ottaa yhteyttä harjoituksen käskyttäneeseen aluetoimistoon jo ennen vapautusanomuksen laatimista.

Toivotan omasta ja Pohjois-Karjalan Aluetoimiston väen puolesta reserviläisille, yhteistyökumppaneille ja kaikille maanpuolustuksen ystäville oikein hyvää alkanutta syksyä!

**Maanpuolustusterveisin
Pohjois-Karjalan Aluetoimiston päällikkö,
everstiluutnantti Jouni Mattila**

Sää suosi pyöräilijöitä

14.8.2010 toteutettiin Hannu Martikaisen ideoina pyöräilytapahtuma. Hannu oli tilannut tapahtumaan mainion kesäsään, joten puitteet tapahtumalle olivat erinomaiset. Liekö kuitenkin sää ollut syynä, että jotkin muut aktiviteetit kiinnostivat enemmän kuin pyöräily. Lähtö oli sovittu Kylmäojan koulun parkki-paikalle klo 9.00. Paikalle ilmestyi allekirjoittaneen lisäksi viisi urhoollista. Mutta niinhän vanhat ja viisaat sanovat, että pidot paranevat, kun väki vähenee. Totuuden nimissä on kuitenkin sanottava osanottajamäärän olleen pieni pettymys.

Pyöräilemään lähtevien hurtti huumori ja leppeä kesätuuli kuivasi kuitenkin nopeasti pettymyksen kyyneleet. Reitti oli suunniteltu 37 kilometrin pituiseksi ja kiersi Kuurnan kanavan kautta Kulhoon. Kulhosta poljettiin Joensuuhun ja sieltä edelleen Kylmälleojalle. Valitettavasti Hannulle oli tullut työeste, mutta hän oli pyytänyt Karita Muuttorannan vetämään pyöräilijöitä. Karita piti tahdin sopivana ja niinpä hymy säilyi osallistujien huulilla koko matkan ajan. Allekirjoittanut ajoi huoltoajoneuvoa ja pyöräilyn aikana oli kolme huoltopistettä tasaisin välimatkoin.

Perillä nopea mielipidekysely antoi tuloksen, jonka perusteella TULI ja LIKE järjestää pyöräilyn myös vuonna 2011. Kannattaakin tutustua vuoden alussa piirien nettisivuilla olevaan tapahtumakalenteriin ja siirtää tapahtuman ajankohta heti omaan kalenteriin.

**Teksti ja kuvat:
Ari Eskelinen**

Aurinko paistaa ja hymy on herkässä lähdön hetkellä.